

A CS. ÉS KIR. DUNAFLOTTILLA HADMŰVELETEI A ROMÁNIA ELLENI HÁBORÚBAN (1916. AUGUSZTUS–DECEMBER)

A központi hatalmak 1915 októberében Szerbia ellen megindult hadjárata két hónap alatt az ország megszállásához vezetett. Szerbia elfoglalásával megnyílt az eddig elzárt vízi út az Al-Duna felé, illetve megeremtődött a vasúti összeköttetés Törökországgal. Az aknazárak és a Vaskapu alatti gerendatorlasz november végéig történő felszámolása akadálytalaná tette a hajózást egészen a Duna jobb partján lévő román–bolgár határig, illetve a mögötte létesített kalimoki román aknazárig.

A hajózási akadályok elhárulása jelentősen felértékelte a Duna szerepét a központi hatalmak számára, melynek elsődleges oka a romániai gabonabehozatal volt. Sem a Monarchia, sem Németország nem volt képes ugyanis még békeidőben sem megtermelni az önellátáshoz szükséges gabonamennyiséget, ezért behozatalra szorult. A háborús viszonyok a terméseredmények romlásával jártak, az antant blokád miatt viszont a behozatal egyetlen lehetséges forrása az ekkor még semleges Románia volt. Az 1915-ös terméseredmények nyilvánvalóvá tették, hogy a készletek mind Németországban, mind a Monarchiában még az 1916-os aratás előtt elfogynak. A Romániában felhalmozott gabonafelesleg megvásárlásáról 1915 tavaszán kezdődtek meg a tárgyalások, melyek eredményeként 1915 decemberében félmillió, majd 1916 márciusában további 1,4 millió tonna gabonát vásárolt meg Németország és a Monarchia. Mint arra Tisza István magyar miniszterelnök rámutatott, az egész gabonaügylet az elszállítás problémáján állt vagy bukott.

A Monarchia és Románia közti csatlakozó vasútvonalak szűk kapacitása, illetve a tehervagon-hiány nem tette lehetővé a román gabona vasúton időben történő behozatalát. Ennek egyetlen lehetséges eszköze az osztrák és magyar dunai kereskedelmi hajópark volt. A dunai vízi út megnyitásával párhuzamosan döntés született a bérelt osztrák és magyar kereskedelmi hajók központi irányítás alá helyezéséről a Központi Szállításvezetőség (KSZV) égisze alatt. A tárgyalások eredményeként a KSZV bérletében álló hajópark 1915. november 18-án a többszörösére, 121 gőzösre és 616 uszályra nőtt. Létrejött a KSZV új, a hajózást irányító csoportja, melynek élére a katonai szolgálatra behívott és korvettkapitánnyá előléptetett Döbrentei Gábort nevezték ki. E csoport és az általa irányított hajópark legfontosabb feladata a román gabona behozatala volt.

Bécsben úgy vélték, hogy az antant tengeri blokádjának súlyos következményeit egyedül a dunai vízi út optimális kihasználásával lehet mérsékelni. E reményeket tovább táplálták az osztrák pénzügyminiszter számításai, miszerint a Balkánról jövő szállítmányok esetében a vízi út hétszer olcsóbb, mint a vasúti fuvarozás. E megfontolások alapján 1916. január 7-én megbízták a közös hadügyminisztert a dunai kereskedelmi flotta kihasználásának felügyeletével. Alexander von Krobotin közös hadügyminiszter elrendelte, hogy a hajózás télen sem szünetelhet, és a Vaskapun hegymenetben naponta legalább tizenkét uszály haladjon át.

A Romániával 1916 márciusában kötött újabb gabonauzletből fakadó szállítási feladatok tükrében, 1916 áprilisában Kreneis vezérkari ezredes, a KSZV parancsnokának veze-

tésével kidolgozták a dunai hajózás irányításának koncepcióját, melyet április 29-i dátummal foglaltak írásba. E dokumentum egyik mellékletét képezte a „Korlátlan gabona behozatal feltételei” című tervezet. Az ellátási nehézségek orvoslására, a Romániában megvásárolt gabonamennyiség gyors behozatalára ez az anyag egy 88 vontatóból és 800 uszályból álló flotta felállítását javasolta. Itt jegyezzük meg közbevetőleg, hogy a KSZV irányítása alatt álló hajópark már ekkor nagyobb volt ennél. E flottának naponta 10-12 000 tonna gabonát kellett volna a Monarchia területére a román kikötőkből behoznia. A tervezet napi minimum 33 uszály áthaladását írta elő a Vaskapun, s e cél érdekében nagyszámú erős vontatógőzös Orsován való állomásoztatását írta elő.¹ Napi 10 000 tonnával számolva a márciusban megvásárolt 1,4 millió tonna gabona – ha semmilyen komolyabb zavaró körülmény nem merül fel – körülbelül szeptemberre kerülhetett volna teljesen elszállításra.

Az al-dunai helyzet 1916 nyarán

Az al-dunai viszonylagos nyugalom nem tartott ki szeptemberig. A nyár eleji antant sikerek következtében, különösen a Bruszilov-offenzíva hatására Románia intenzív titkos tárgyalásokba kezdett az antant hatalmakkal. Ezek eredményeként 1916. augusztus 17-én titkos egyezményt írtak alá Bukarestben, melyben a román kormány elkötelezte magát, hogy a Monarchia ellen még a hónap végéig hadba lép. A román szándék természetesen nem maradt rejtve a központi hatalmak elől sem. 1916. július 28-án megbeszélések kezdődtek Plessben a német, az osztrák–magyar és a bolgár katonai vezetés között. E megbeszéléseken román támadás esetén az offenzív fellépés mellett döntöttek. A német hadvezetés a szaloniki frontról csoportosított át egységeket Bulgária északi határára. Ennek az ekkor még viszonylag gyenge haderő-csoportosításnak August von Mackensen német tábornok lett a parancsnoka.

A Szerbia elleni hadműveletek végeztével a cs. és kir. Duna-flottilla zöme a bulgáriai Rusze kikötőjében vetett horgonyt. A flottilla egy része visszavonult Óbudára telelni, de a BODROG, a KÖRÖS, a SZAMOS és a LEITHA monitorok, az „f” és „h” őrnaszádok több felfegyverzett gőzössel, valamint a II. folyamaknász-osztaggal Charles Masjon freggattkapitány parancsnoksága alatt Ruszében maradtak. A Ruszében állomásozó erők fő feladata a központi hatalmak számára létfontosságú gabonaszállítások biztosítása volt, emellett úgy gondolták, az osztrák–magyar hadihajók jelenléte a semleges, de ingadozó Romániát a megfelelő irányban befolyásolja. Tavasszal az Óbudán telelő egységek csatlakoztak a Ruszénél állomásozó erőkhöz. Itt állt szolgálatba hat új, a korábbiaknál jóval nagyobb, és ágyúval felfegyverzett őrnaszád is, továbbá a TULLN nevű motoros uszály, mely az aknaszedő feladatokban az elavult ANDOR gőzöst váltotta fel. A HEBE gőzös pedig a flottillaparancsnokság lakóhajója lett. A flottillához beosztásra került négy német motorcsónak is.

A nyár elejétől egyre feszültebb viszony ellenére Ion C. Brătianu kormánya hivatalosan nem gördített akadályokat a megvásárolt gabona kivitelének útjába, ám június elejétől kezdve a román kikötői hatóságok informálisan igyekeztek egyre jobban gátolni a központi hatalmak al-dunai hajózását. Kezdetben csak élelmiszerral nem voltak haj-

¹ Letschev 2002. 72–73. o.

landók ellátni a hajók és uszályok személyzetét, később már a kikötési lehetőségeket is korlátozták. Az élelmezési problémán úgy igyekeztek segíteni, hogy a bolgár Ruszéból próbálták meg ellátni a hajókat.² Nem csak a hatóságok gördítettek akadályokat, júliusban már a pópák is tiltották a népek, hogy élelmiszert adjanak el az osztrák–magyar hajósoknak.³ A román kikötőkben június közepétől a gabona berakodásának az üteme is jelentősen lelassult.⁴ Az egyre feszültebb helyzetre való tekintettel Lucich Károly sorhajókapitány, a Duna-flottilla parancsnoka elrendelte a kereskedelmi hajózás fokozott védelmét. Július végén a KSZV hajói nagy mennyiségű muníciót, üzemanyagot és élelmiszert szállítottak a Belene-csatornában állomásozó osztrák–magyar monitorok és őrnaszádok részére. Ezzel párhuzamosan megindult a román partintenzív felderítése őrnaszádok, illetve egyes esetekben kereskedelmi gőzösök által.⁵ Román oldalon is jelentős mozgás indult meg, éjszakánként Corabiába jelentős orosz fegyverszállományok érkeztek, melyeket orosz és román hadihajók kísértek. A mozgásokat Ruszéból folyamatosan jelentették a KSZV-nek.⁶

Július második felében már a román partok minden szakaszáról fokozódó katonai aktivitást jelentettek, és több fegyveres incidens történt. Július 16-án kézifegyverekkel lőttek rá a CSUKA őrnaszádra Calafatnál, 19-én pedig a DARLING II motorcsónakra, s a hasonló események mindennaposak voltak. A flottillaparancsnokság ebből azt a következtetést vonta le, hogy Románia hamarosan belép a háborúba az antant oldalán.⁷ Július 31-én a hadsereg-főparancsnokság (AOK) utasította a Duna-flottillát, hogy a Romániával való háború kitörése esetén álljon rendelkezésre a Duna Nikopol-Rusze szakaszán és működjön együtt a szövetséges csapatokkal. Augusztus 13-án megérkezett az AOK parancsa, mely a Duna-flottillát és az alárendeltségébe tartozó 3. számú üteget (12 cm) és a fényszóróosztagot a Mackensen-hadseregcsoport parancsnoksága alá helyezte. Az orsovai haditengerész hadtápparancsnokság közvetlenül a tengerészeti osztály irányítása alá került.⁸ A következő napokban tájékozódás céljából Charles Masjon fregattkapitány a Mackensen-főhadiszállásra utazott.⁹

A közelgő román hadba lépés első jeleire június közepétől a KSZV elkezdte a bérletben álló járműveket csendben visszavonni az Orsovától lefelé eső Duna-szakaszról. Augusztus közepéig 24 gőzöst és 119 uszályt irányítottak ily módon az Orsova feletti szakaszra. Augusztus 14-én azonban az AOK megtiltotta, tekintettel a gabonabehozatal létfontosságú voltára, további járművek elvonását a román Duna-szakaszról.¹⁰ A háború kitörésekor ennek következtében 23 KSZV bérletben álló gőzös és 201 uszály, 2 egyéb, osztrák–magyar gőzös és 40 uszály, valamint 8 német gőzös és 25 uszály maradt az Orsova alatti szakaszon.¹¹

² Letschev 2002. 74. o.

³ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1123 1916.

⁴ Döbrentei 1934. 178. o.

⁵ Wulff 1934. 66. o.

⁶ Letschev 2005. 47. o.

⁷ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1123 1916.

⁸ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1173 1916.

⁹ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1212 1916.

¹⁰ MMKMA Mladiáta-gyűjtemény ZTL Nr. 87713 (másolat).

¹¹ MMKMA Mladiáta-gyűjtemény Döbrentei 1920. 49.

1916. augusztus elején került sor a KSZV hajóparkjával végrehajtott legnagyobb szabású katonai szállításra. A Plessben folytatott megbeszéléseken Conrad von Hötzendorf felajánlotta a Herbert nehéz hadihídat, illetve utászcsapatokat a Románia elleni háborúhoz. 1916. augusztus 3. és 9. között a KSZV hajói 1749 embert, 1856 lovat, 447 szekeret, 59 komplett Herbert hadihíd-elemet, 80 pontonelemet, és 26 km lóvasúti sínt kocsikkal, valamint 360 tonna egyéb hadianyagot szállítottak a Belene-csatornába. A figyelemreméltóan rövid szállítási időt úgy sikerült elérni, hogy a szállítmányokat Budapesten, Újvidéken, Ómoldován és Turnu-Severinben megfelelő számú gőzkész vontató várta, és azonnal továbbította. Ebből az anyagból állították fel 1916. november 23-ára a sistovi hidat, melyen a Mackensen-hadsereg átkelt a Dunán.¹²

Augusztus 5-én és 6-án az S 3 tankuszályt, valamint egy lőszerrel és élelmiszerral megrakott uszályt átvontattak Ruszéból a Belene-csatornába. A fent említett szállító-sokból beérkezett anyagokból kiépítették a telefon- és táviró-összeköttetést, ezen kívül létesítettek egy optikai táviró állomást. A lóvasúti anyagból tábori lóvasutat építettek az Oresben lévő legközelebbi vasútállomásig. A KULPA kórházhajót is a Belene-csatornába rendelték, hogy az itt tartózkodó ezeröttszáz embernek legyen megfelelő orvosi ellátása.¹³

Augusztus 18-án Franz vezérkari őrnagy, a Mackensen-főparancsnokság mellé beosztott osztrák–magyar vezérkari tiszttáviratban megküldte a flottilla-parancsnokságnak a főparancsnokság román hadba lépés esetére vonatkozó utasításait. A fontosabb pontok a következők voltak: Giurgiuból minden járművet, az ellenségeset is a Belene-csatornába kell vinni, ha ez nem megy, el kell süllyeszteni, lehetőleg úgy, hogy elzárja a hajózóutat. Giurgiuban a katonailag fontos célpontokat, mint az olajtartályok, szét kell lőni, de a várost kímélni kell. Meg kell kezdeni két megfigyelt aknazár telepítését, Leleknél, illetve Krivinától északra. A flottilla alá tartozó 12 cm-es üteget át kell telepíteni a leleki aknazár védelmezésére. A flottillát a háború kitörését követően azonnal át kell vinni a Belene-csatornába.¹⁴

A román hadba lépés

Az augusztus 17-i bukaresti titkos megállapodás alapján 1916. augusztus 27-én 21 órakor Románia hadat üzent az Osztrák–Magyar Monarchiának, és a román csapatok még aznap éjjel átlépték a határt. Másnap Németország, 29-én Törökország, szeptember 1-jén pedig Bulgária is hadat üzent Romániának. A román haderő három hadserege az osztrák–magyar határ egész vonalán benyomult Erdélybe, egy hadsereg pedig a bolgár határon védekezett. A Bukarestet délről fenyegető veszély miatt a román hadvezetés szeptemberben leállította az erdélyi támadást. A Dobrudzsai harcokban orosz erők jelentek meg, és az itteni román csapatok is orosz parancsnokság alá kerültek. November folyamán a 9. német hadsereg Erdélyből, Mackensen pedig a Duna felől tört a Román-alföldre. December 6-án elfoglalták Bukarestet és Ploieştet. Az 1917-es év elejére Románia nagyobbik részét megszállták, ez a terület német katonai igazgatás alá került, Mackensen parancsnoksága alatt.

¹² *Döbrentei* 1934. 175. o.

¹³ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1173 1916.

¹⁴ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Op. Nr. 116 1916.

Szerbiával ellentétben Románia jelentős folyami hadihajó-állománnyal rendelkezett, a román dunai flottilla volt a második legerősebb a Monarchia dunai flottillája után. Romániának négy, osztrák gyártmányú monitora (BRÁTIANU-osztály, 680 t) volt, melyek a Duna legnagyobb és legjobban páncélozott monitorai voltak. Emellett négy 95 tonnás és nyolc 45 tonnás ágyúszád tartozott a flottilla kötelékébe. A háború kitörésekor a román flottilla Galați-ban állomásozott, Nicolae Negrescu ellentengernagy parancsnoksága alatt. A Monarchia 1916 augusztusában kilenc monitorral (310-600 t), négy 133 tonnás és két 60 tonnás őrnaszáddal rendelkezett.

A románok a hadüzenettel párhuzamosan egy meglepetésszerű torpedótámadást terveztek a Rusze előtt álló osztrák–magyar Duna-flottilla ellen, a szemben lévő Giurgiu kikötőjéből. Az akció geneziséről az eddig megjelent szerény számú irodalomban egymásnak teljesen ellentmondó állítások vannak. A román haditengerészet első világháborús szereplését feldolgozó modern román történeti munka (Marian Sârbu) szerint az ötlet a román vezérkartól származik, és Radu Rosetti őrnagy beszélt erről szóban Negrescu ellentengernaggal, aki felkarolta az ötletet. Sârbu Negrescu 1938-ban francia nyelven megjelent munkájára hivatkozik.¹⁵ Negrescu 1920-ban román nyelven megjelent könyvében egy szóval sem említi az akciót.¹⁶ Ezzel szemben az osztrák Friedrich Prasky szerint a Negrescuval igen rossz viszonyt ápoló Constantin Bălescu ellentengernagy, aki ekkor a haditengerészet vezérkari főnökének megfelelő hivatalt viselte, Bukarestből Negrescut megkerülve adott utasítást a támadás végrehajtására.¹⁷ Abban már egyetértés van, hogy az akció végrehajtásával Nicolae Niculescu Rizea sorhajókaptányt (comandor), az aknász- és torpedószolgálat vezetőjét bízták meg.

Az akciót a Giurgiuban rendelkezésre álló hajókkal kellett végrehajtani. Erre két kis kikötői vontatót (BUJORESCU, CATINA) vettek igénybe, melyről feltűnés nélkül deríthették fel az osztrák–magyar monitorok pozícióját. Az augusztus 27-én 21:30-kor esedékes támadás előtti este a két vontatót és az 1877-78-as háború veteránját, az egykor rúd-torpedóval felszerelt RÂNDUNICA nevű gőzbárkát két-két, deszkából készült barkácsolt torpedóvető-kerettel látták el a vízügyi hivatal kikötőjében.¹⁸ A három kis hajó Aureliu Negulescu, Petre Bărbuneanu és Alexandru Gheorgiu parancsnoksága alatt 19:30-kor futott ki Giurgiuból. Az élen haladó RÂNDUNICA két torpedójából egyet tudott kilőni, ez 21:30-kor egy szénnel és benzinnel megrakott uszályt talált el. Ekkor a másik két hajó is kilőtte a torpedóit, már amelyeket tudtak, mert a keretek egy része a víztől annyira bedagadt, hogy a torpedók beragadtak, majd gyorsan elmenekültek. Rizea még aznap este írott jelentésében lelkesen az „osztrák hajóraj megsemmisítéséről” számolt be.¹⁹ Bár hamarosan kiderült a csalódást keltő valós eredmény, a Rusze elleni akció a résztvevők számára később igen gyümölcsözőnek bizonyult: négyük közül hárman is a jövőben a román haditengerészet parancsnokai lettek (Rizea, Negulescu és Bărbuneanu).

¹⁵ Sârbu 2002. 43. o.; A hivatkozott könyv, melyet még nem sikerült megszerezni.; *N. Negrescu: Comment on fit la guerre sur le Danube 1916–1918.* Bucaresti, 1938.

¹⁶ Lásd *Negrescu* 1920.

¹⁷ *Prasky* 2004. 101. o.

¹⁸ Sârbu 2002. 44. o.; *Prasky* 102. o. Utóbbi egy fényképet is közöl a LEITHA által a Dunából kifogott egyik ilyen keretről, melyben még a torpedó is benne van.

¹⁹ Sârbu 2002. 44–45. o.

A támadás idején a Duna-flottilla egységei és Rusze kikötője jól ki volt világítva, mivel még nem értesültek a hadüzenetről. A flottillaparancsnokság jelentése szerint délután ugyan atrocitásokról érkeztek jelentések a romániai osztrák–magyar ügynökségekről, de ezeknek nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget, mivel az ilyen esetek mindennaposak voltak.²⁰ Prasky szerint éppen egy születésnapot ünnepeltek aznap este – vasárnap volt – a BODROG monitor mellett egy uszályon, melyen zenekar is játszott.²¹ Ha így volt, a jelentés mindenképpen jótékonyan hallgat róla.²² 21:30 kor a szénrel és benzinnel megrakott S 2 uszály, melynek a fedélzetén egy nagy desztilláló-készülék volt, s mely a monitoroktól egy hajóhossznyira a folyó közepe felé horgonyzott, felrobbant és kettétört, az égő benzin a víz színén a sodrással úszott lefelé. Az uszály ötfős személyzetéből a BODROG motorcsónakjának négy főt sikerült kimentenie. A jelentés szerint először aknára vagy torpedóra gyanakodtak, mivel az örök egy része berregő hangot halott, ezért felkapcsolták az összes fényszórót, és a COMPÓ őrnaszád végigkutatta a környékbeli partokat. Miután nem találtak semmit, önrobbanásra gyanakodtak. Bár úgy gondolták, nem kezdődött meg az ellenségeskedés, minden hajót gőzkész állapotba hoztak és harc-készültségbe helyeztek. 22:35-kor értesült a flottilla parancsnoksága az AOK-tól a román hadüzenetről, illetve, hogy 21 órakor beállt a hadiállapot.²³ Ahogy ez ilyenkor lenni szokott, a következő napon mindenki torpedót vélt hallani vagy látni. Úgy gondolták, a román parton lévő síneken mozgó motorkocsiról lötték ki a románok a torpedókat.²⁴

A Duna-flottilla nem maradhatott a nyílt ruszei kikötőben, vissza kellett vonulnia a védett Belene-csatornába. Az 1. monitorosztálynak a saját kereskedelmi hajókat kellett a Belene-csatornába kísérenie, a 2. monitorosztálynak pedig az volt a feladata, hogy Giurgiuból minél több saját uszályt kimentsen, illetve az ellenséges uszályokat elsüllyesztesse.²⁵ Még ugyanezen az éjszakán, illetve 28-án hajnalban Turnu-Severin felett a SAJÓ és BERETTYÓ MFTR, a GOLIATH DGT gőzösöket és az M 2 BL motorost a románok ágyútüzzel elsüllyesztették.

Augusztus 28-án kora reggel a 2. monitorosztály felvonult Giurgiu lövetésére. Az osztály őrnaszádjai a Giurgiun álló uszályokat leúsztatta, majd 7 óra 45 perckor elkezdtek a kikötő lövését. Ennek eredményeként leégtek az olajtartályok, a vasútállomás és a parti raktárak, a román uszályok egy része pedig elsüllyedt.²⁶ Ezzel egy időben, a monitorok fedezete alatt 22 gőzösnek és 80 uszálynak sikerült a Belene-csatornába menekülnie.²⁷

A Giurgiuban és Ruszén rekedt osztrák és magyar kereskedelmi hajók mentésére augusztus 30-án a 2. monitorosztály tett még egy utolsó kísérletet. Két vontató és egy felfegyverzett gőzös kíséretében áttörést kíséreltek meg Ruszébe, hogy onnan, illetve Giurgiuból a Belene-csatornába vontathassák az ott lévő járműveket. A vontatókat a heves román tüzérségi tűz miatt Zimniceánál vissza kellett küldeni. Egy sikertelen román torpedó-támadást követően a hadiegységek is kénytelenek voltak visszafordulni, miután

²⁰ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1212 1916.

²¹ Prasky 2004. 102. o.

²² HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1212 1916.

²³ Uo.

²⁴ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1300 1916.

²⁵ Uo.

²⁶ Uo. A 2. monitorosztály egységei: BODROG, KÖRÖS, SZAMOS, LEITHA.

²⁷ Siba 1931. 42. o.

a vontatók nélkül céljukat amúgy sem tudták volna elérni.²⁸ A mentési akció nem sikerült, a Duna-flottilla pedig szeptember végéig a hadvezetőség döntése alapján visszavonult a Belene-csatornába. A flottilla-parancsnokság jelentése szerint a Belene-csatornába visszavonult flottilla összeköttetése a külvilággal egy időre megszakadt. Az orsovai haditengerészeti hadtáp-parancsnokságot a PUSZTASZER gőzössel augusztus 28-án Semendriára menekítették, a készletek túlnyomó többségével együtt.²⁹

A Duna-flottilla augusztus 28-30-i akcióit követően Kreneis ezredes a KSZV vezetője és Lukich sorhajókapitány megegyeztek az ellenséges járműpark „kímélésében”, noha Mackensen határozott parancsot adott valamennyi ellenséges vízi jármű elsüllyesztésére. Mindkét fél egyetértett abban, hogy a román háború után a megnövekvő szállítási feladatok ellátására szükség lesz a román járműpark felhasználására is.³⁰

A központi hatalmak szeptember 6-án jelentős győzelmet arattak: a Tosev tábornok által vezetett bolgár csapatok elfoglalták Tutrakant (románul Turtucaia), melyet 1913-ban csatoltak Romániához. Tutrakannál 28 ezer román esett hadifogságba, és jelentős mennyiségű hadianyagot sikerült zsákmányolni. Szeptember 9-én Silistria is a központi hatalmak kezére került. Dobrudzsában a román és orosz erők a Rasova-Cobadinu-Toprai Sari-Tuzlai vonal mögé vonultak vissza. A Duna-flottilla a dobрудzsai harcokban nem tudott részt venni, mert ezt megakadályozta a kalimoki aknazár. Románia ugyanis, még semlegessége idején, a Duna Bizottság tiltakozása ellenére Tutrakan és Oltenița között, Kalimoknál lezárta a Dunát. A zár három sor villamos-érintő aknákból állt, melyet egy gerenda- és sodronykötél torlasz egészített ki. A zárat Tutrakan elfoglalása után sem lehetett felszedni, mivel a bal parton páncélkupolában lévő lövegek védelmezték. Felszedése csak mindkét part birtokában volt lehetséges.³¹ E zárral a románok lemondtak arról, hogy jelentős erőt képviselő dunai flottillájukat bevegyék a Duna Kalimok feletti szakaszán, cserébe viszont távol tartották az osztrák–magyar Duna-flottillát a dobрудzsai harcoktól.

A fentiek következtében a szeptember nagyrészt tétlenül telt a Duna-flottilla számára. A románok időnként ágyúzták a Belene-csatornát, vagy légitámadásokat hajtottak végre, de károkat nem okoztak. Szeptember 17-én a flottillaparancsnokságon reggelizett Ferenc Károly Szalvátor főherceg. Némi izgalmat az okozott, hogy a flottillát szeptember 21-én Josef Gaugl osztrák–magyar tábornok parancsnoksága alá helyezték, és a 3. számú üteget elvonták tőle. Franz vezérkari őrnagy a Mackensen-főparancsnokságon eredményesen tiltakozott ez ellen.³² Szeptember 27-én a Mackensen-főparancsnokság főszállásmestere látogatta meg a kíséretével a flottillát. A románok épp ekkor kezdtek el tüzelni egy rögzített ballon segítségével, ami „erős benyomást tett az urakra”. A főszállásmester szóban, majd telefonon is segítséget ígért, repülőgépek telepítését helyezve kilátásba. Kiderült azonban, hogy a Belene-csatorna sekély vizében a nehéz német repülőgépek nem tudnak landolni, így ebből nem lett semmi. A román partot ebben a körzetben először szeptember 30-án bombázta német repülőgép.³³

²⁸ Wulff 1934. 69. o.

²⁹ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1300 1916.

³⁰ Letschev 2005. 49. o.

³¹ Wulff 1934. 71. o.

³² HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1386 1916.

³³ Uo.

A Corabia elleni támadás szeptember 29-én

Szeptember 28-án a Duna-flottillát Robert von der Goltz német tábornok, a sistovi szakasz parancsnokának parancsnoksága alá helyezték. A flottilla parancsnoksága a szeptember 27-i román tüzérségi támadás után egy Corabia elleni támadásra határozta el magát, melynek egyik célja a román tüzérségi állások felderítése volt ezen a szakaszon.³⁴ A szeptember 29-én végrehajtott akcióban a II. monitorcsoport (INN, SAVA valamint a CSUKA őrnaszád), az I. őrnaszádcsoport (VIZA, BARSCH) és a SÁMSON felfegyverzett gőzös vett részt, Lothar Leschanowsky sorhajóhadnagy, az INN parancsnokának vezetése alatt.

Az I. őrnaszádcsoport futott ki először 29-én hajnalban a Belene-csatornából, mint önálló felderítő csoport. A parancs szerint Somovitnál, a Kalnovec sziget védelmében kellett bevárniuk a többi egységet. A monitorok a CSUKA és a SÁMSON kíséretében 5:15-kor futottak ki a Belene-csatornából és a bolgár part mellett haladtak nyomdokvonalban, egymástól 600 m távolságban. Rögtön a csatorna kijáratánál egy könnyű román üteg tüzebe kerültek, melyet az elhaladó hajók ágyúi hamar elhallgattak. A Nikopol alatti szigetek közt az erősödő ködben nehezen tudtak áthaladni a néhol 18 méterre szűkülő hajózóúton, a SAVA fenn is akadt egy zátonyon, de a SÁMSON-nak sikerült rögtön levontatnia.³⁵

A felkelő nap eloszlatta a ködöt, és Izlazuig nyugodt volt az út. Itt ismét egy román könnyű üteg tüzebe kerültek. Az elhaladó hajók néhány lövést adtak le az ütegre, majd a túlsó partról egy bolgár üteg vette át a küzdelmet. 9:15-kor egyesültek Somovitnál az I. őrnaszádcsoporttal. A SÁMSON-t egy biztonságosnak ítélt kikötőhelyen hátrahagyták, és csak a hadiegységek folytatták útjukat Somovittól Corabia felé.³⁶

A 624 folyamkilométernél lévő tüzérségi megfigyelőállás szétlövése után a hajók kétéváltak. A SAVA és a BARSCH az alsó kikötőbejáratnál (corabiai csatorna) foglaltak állást, míg az INN, VIZA és a CSUKA a felső bejárathoz hajóztak. Utóbbiak először a vasútállomást és az állomásépületet lötték szét, majd az erdő mögött lévő, éppen kiszáradt nyugati kikötőágban lévő orosz hajókat borították lángba. Eközben a VIZA a kikötőt alkotó sziget nyugati csúcsát tartotta tűz alatt. Ekkor egy román könnyű üteg tűz alá vette az INN-t, mely folyamatos helyváltoztatásba fogott, majd a körülbelül 3600 méterre lévő ütegre rombológránátokkal tüzelt. 12:30-ra sikerült az üteget elhallgattatni, mely első sorban az árbocon lévő megfigyelőállásban („varjúfészek”) tartózkodó megfigyelőnek volt köszönhető, aki felfedezte az üteg helyét.³⁷

A VIZA eközben befutott a kikötőbe, és jelentette, hogy semmilyen akadályt nem tapasztalt. Ekkor a másik irányból a BARSCH is befutott a kikötőbe. A CSUKA rádióan jelzett a SÁMSON-nak, hogy jöjjön és vegye vontába a kikötőben található uszályokat. Eközben az INN az első lövegtornyával a 600-800 méterre lévő orosz hajókra tüzelt, míg hátsó tarackjaival az állomásépületet lötte. Az első ágyúlövésket követően a városban számos vöröskeresztes zászlót húztak fel. Annak ellenére, hogy magát a várost teljesen megkímélték, komoly pánik tört ki. A jelentés említést tesz egy ladikról, melyben kilenc mez-

³⁴ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1386 1916.

³⁵ HL I. VH 4501 d. Kommando der II. Monitorgruppe S. M. Schiff „Inn” Op. Nr. 18.

³⁶ Uo.

³⁷ Uo.

telen ember, köztük két nő menekült át a kikötőt alkotó szigetről a szárazföldre. A város mellett tűz alá vett gyalogsági állásokból is tömegesen menekültek a katonák az azok mögött húzódo bozótosba.³⁸

14 órától két órába telt, amíg a folyó főágában lévő, részben gabonával megrakott nyolc osztrák–magyar uszályt összeszedték, és visszaindultak. Emellett a kikötőben megsemmisítettek három orosz gőzös és nyolc uszályt, valamint négy román pontont és 20-30 ladikot. A vállalkozásban résztvevő egységek 19:30-ra sértetlenül visszatértek a Belencsatornába.³⁹

A rjahovói román átkelés

A tutrakani vereség, Silistria feladása és Dobrudzsában az új állások mögé való visszavonulást követően szeptember 15-én haditanácsot tartottak a román főhadiszálláson Perişben. A haditanácson részt vett Ferdinánd román király, Brătianu miniszterelnök és több tábornok. A haditanácson vita bontakozott ki Constantin Presan tábornok, az Erdélyben harcoló „Északi” hadsereg parancsnoka és Alexandru Averescu tábornok között. Presan az erdélyi offenzíva feltétlen prioritása mellett tette le a voksát, míg Averescu azt javasolta, hogy ideiglenesen állítsák le az erdélyi offenzívát, és Dobrudzsában győzzék le az ellenséget. Averescu elgondolása az volt, hogy a dobudzsai román és orosz csapatok támadásával egyidőben a Dunán átkelve hátba támadja a központi hatalmak erőit. A király és Brătianu végül Averescu tervét fogadta el. A 3. hadseregből és a Dobrudzsza hadseregből létrehozták a Déli hadseregcsoportot, melynek parancsnoka Averescu lett.

Az átkelés számára kedvező helyet Arthur Văitoianu tábornok, a 10. gyalogoshadosztály parancsnoka jelölte ki a Giurgiu és Olteniţa közti Flămândánál, a bulgáriai Rjahovóval szemben. A román irodalomban ez a hadművelet a „Manevra de la Flămânda” nevet kapta. Két hétbe telt, míg a megfelelő felszereléseket összegyűjtötték, kiépítették az utakat és a telefon- valamint táviró-összeköttetést. A román csapatok csónakokon az átkelést október 1-jén hajnalban kezdték meg. Az átkelő csapatok gyorsan megfutamították a gyenge bolgár partőrséget.

A Belene-csatornában állomásozó Duna-flottilla október 1-jén délelőtt 10 órakor értesült táviratilag, hogy hajnali 4 órakor három román század átkelt a Dunán Rjahovónál. Délben az 52. számú német parancsnokság (Kosch tábornok) tájékoztatta a flottilla-parancsnokságot, hogy már hat zászlóalj kelt át Rjahovóba, és a románok megkezdték egy pontonhíd építését. A flottilla parancsba kapta, hogy semmisítse meg a hidat. A ruszei osztrák–magyar csapatok parancsnoka, Kellner százados utasította Karl Paulin fregatt-hadnagyot, a leleki megfigyelt aknazár parancsnokát, hogy alkalmas helyről sodoraknakkal támadja az épülő pontonhidat. Paulin kora délután teherautóval indult el az aknákat a megfelelő partszakaszról elindítani. Ez az akció végül nem járt sikerrel, mivel a partról indított aknák még a híd elérése előtt a partra sodródtak.⁴⁰

Délután készségbe helyezték a III. monitorcsoportot (BODROG, KÖRÖS), mindkét motorcsónak-csoportot, a német WEICHSEL motorcsónakot és az aknászoztagot

³⁸ HL I. VH 4501 d. Kommando der II. Monitorgruppe S. M. Schiff „Inn” Op. Nr. 18.

³⁹ Uo.

⁴⁰ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

a BALATON felfegyverzett gőzössel és a BAJA és BÁCSKA aknaszedőkkel. A legnagyobb kérdést az jelentette, hogy Rjahovónál egyáltalán hajózható-e a Duna az alacsony víz és a folyton változó homokzátanyok miatt. A románok nem véletlenül választották ezt a helyet az átkeléshez. A flottilla-parancsnokság tudta, hogy legkorábban 2-án reggel érhetik el a hidat, ezért úgy tervezték, hogy a teljes sötétség beállta után, 19 órakor és 21 órakor két csoportban indítják a hajókat. A két csoportnak Leleknél kellett egyesülnie hajnali 2-kor, ahol telefonon tájékozódhattak Kellner századostól a rjahovó helyzetről. E felderítőút volt hivatva eldönteni, hogy a mederviszonyok lehetővé teszik-e a monitorok számára a híd megközelítését, mivel csak azok 12 cm-es ágyúitól volt várható a híd elpusztítása. Táviratban jelezték Kellner századosnak, hogy a flottilla kiküldött egységei hajnali kettőkor lesznek a leleki aknazárnál, és az ottani telefonon keresztül várják a híreket.⁴¹

A természet azonban felborította a terveket. Október 1-jén 19 óra után hatalmas vihar tört ki, így a második csoport már nem tudott kifutni. A már korábban elindult motorcsónakok hajnali 1:30-ra értek Lelekre. A COMPÓ őrnaszád zátonyra futott, amiről önerőből szabadult, de homok ment a kondenzátorába, így egy időre harcképtelenné vált. Hajnali 2-kor távirat érkezett a német parancsnokságról, miszerint a románok egy másik helyen is megpróbálták átkelni a Dunán, de ezt visszaverték. Október 2-án hajnali 3:30-kor újabb távirat érkezett Kosch tábornok parancsnokságáról, melyben tájékoztatták a flottilla-parancsnokságot, hogy már egy hadosztálynyi erő (10. gyalogoshadosztály) kelt át Rjahovónál, és Tutrakan felé menetelnek. Kérték a flottillát, hogy a lehető legnagyobb erővel törjön át a hidhoz, és próbálja megsemmisíteni azt.⁴²

A második csoport (VIZA, BARSCH őrnaszádok) október 2-án hajnali két órakor tudott elindulni. A késedelemre való tekintettel minden biztonsági intézkedést mellőzve (uszályok a torpedók ellen, az útvonal aknaszedőkkel való átkutatása) reggel 6 órára már az ellenség közelébe értek. Időközben a motorcsónakok felmérték a bolgár part mellett a mederviszonyokat, és jelentették, hogy az út monitorokkal is hajózható. A két őrnaszád 8 órakor egy, a bolgár partra átkelt üteg tüzébe került. A nyílt mezőn lévő gyalogság és az üteg személyzete az őrnaszádok ágyú- és géppuskatüzében nagy veszteségeket szenvedett. Ezt követően mindkét őrnaszád körülbelül 200 méterre közelítette meg a hidat, és löni kezdték azt, illetve a rajta átkelő csapatokat. A románok először egy, majd még három üteget állítottak tüzelőállásba a hídfők közelében, illetve Rjahovo faluban. Az őrnaszádok folyamatosan változtatták a helyzetüket, hogy elkerüljék a találatokat, de a román tüzérség egyre jobban belötte magát, és több találatot ért el. Ezek közül a legsúlyosabb a BARSCH kézi-kormányállást érte, melynek következtében hárman meghaltak és öten megsebesültek. 9:10-re az őrnaszádok löszere elfogyott, s mivel a túl nagy hullázás nem tette lehetővé a magukkal hozott sodoraknak elindítását, kénytelenek voltak visszavonulni.⁴³

Lukich sorhajókapitány reggel 8-kor adott parancsot a BODROG és a KÖRÖS monitor (III. monitorcsoport) indulására, melyeket a WELS őrnaszád vezetett fel. A monitorok 10:25 értek a Taban-sziget keleti csúcsához, ahol hátrahagyták az őrnaszádot. A két

⁴¹ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

⁴² Uo.

⁴³ Uo.

monitor 3 km-re közelítette meg a pontonhidat, és folyamatosan manőverezve 12 cm-es ágyúikkal löni kezdték. A románok eközben újabb és újabb ütegeket telepítettek Taban és Rjahovo között a part menti erdőbe. A monitorok a híd mellett csak a jól beazonosítható egyéb célokra lőttek, és nem sokad törődtek a nehezen azonosítható helyzetű ütegekkel. A KÖRÖS 7 cm-es ágyú jó hatékonysággal tüzeltek a távoli román menetoszlopokra.⁴⁴

A számos találat ellenére látszott, hogy a hidat kizárólag ágyútűzzel nem lehet teljesen megsemmisíteni. A csoport, s egyben a BODROG parancsnoka, Cosimus Böhm sorhajóhadnagy, fontolóra vette, hogy nekirohanással szakítja szét a hidat. Erről azonban letett, mivel a híd magasabb volt, mint a fedélzet, így a lövegtorony ütközött volna a hídba, és a leszakadó rész fennakadt volna az előfedélzeten. Miután a hullámvész továbbra is túl nagy volt, nem maradt más, mint a parti ütegek tüzeiben tovább löni a hidat, így akadályozva további román csapatok átkelését. 14 órára a BODROG öt telitalálatot kapott, melyek ugyan nem voltak súlyosak, de a lövegtornyai beszorultak, ezért ezek javítására visszavonult a Taban-szigethez. A KÖRÖS tovább folytatta a híd lövését, míg végül tizenkét találatot kapott, melyből kettő a parancsnoki tornyot érte, mely mérgező gázokkal telt meg, egy pedig a fedélzetet átütve egy gőzvezetéket vágott el. Utóbbi következtében a monitor kormányozhatatlanná vált, miközben a kiömlő gőztől semmit nem lehetett látni, és a part felé sodródott. A gőzvezeték elzárását követően sikerült nagy nehezen visszatérni a hajózáútra. A sötétség beálltával a két monitor a legénység teljes kimerülése, valamint az időnként felbukkanó sodoraknak miatt Lelekre visszavonulni.⁴⁵

A Rjahovo előtti helyzetről a III. monitorcsoport 13:45-kor rádióon tájékoztatta a flottillaparancsnokságot. Lucich sorhajókapitány parancsot adott az I. és a IV. monitorcsoportnak, hogy vonuljon a helyszínre, lőszer- és tüzelőanyag-utánpótlással együtt. A két monitorcsoport az I. monitorosztály parancsnokának, Wulff Olaf korvettkapitányának a vezetése alá került. A IV. monitorcsoport (SZAMOS, LEIHTA) 18 órakor hagyta el a Belene-csatornát, és rögtön heves ágyútűzbe kerültek. A SZAMOS egyik 7 cm-es ágyújának a csövét ellőtték, míg a monitor által vontatott szenes uszály léket kapott. Az I. monitorcsoport (TEMES II, ENNS) az ENNS által vontatott S 3 tankuszállyal csak a sötétség beállta után indult el, mivel tartottak attól, hogy az ellenséges tűzben a tankuszály kigyullad. A sötétben sikerült is észrevétlenül kijutniuk a csatornából. A III. monitorcsoport 23 órakor rádióon jelezte, hogy Lelekre értek, és mindkét egység harcképtelen. Lucich sorhajókapitány mindkét monitort visszarendelte a Belene-csatornába, a Rjahovo előtti összes hadra fogható egység parancsnokságát pedig Wulff korvettkapitányra bízta. A IV. monitorcsoport 21:30-kor, az I. monitorcsoport 23:30-kor futott be Lelekre.⁴⁶

Miután október 2-án az osztrák–magyar őrnaszádok, majd a monitorok megrongálták a hidat, illetve tüzükkel lehetetlenné tették a rajta való átkelést, azt fel kellett függeszteni. Averescu a periși főhadiszállásra utazott megtárgyalni a helyzetet, és két alternatívát terjesztett elő. Az első az átkelés folytatása volt, azzal a kockázattal, hogy a monitorok lövik a hidat, így az átkelés csak csónakokkal kivitelezhető. A második javaslat az volt, hogy időlegesen függeszék fel az átkelést, és a nehéztüzérséget helyezték át, hogy semlegesítse a monitorokat. Október 3-án a főhadiszállás végül az utóbbit fogadta el. Időközben

⁴⁴ HL I. VH 4501 d. Donaufloztillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Uo.

Averescu tárgyalta a haditengerészet vezetésével a román monitorok esetleges bevetéséről a híd körzetében.⁴⁷

Október 3-án reggel a Taban-sziget felett tartózkodó egységek számos sodoraknát láttak, ezek egy részét kihalászták, részben lövésekkel megsemmisítették. Egy sodródó torpedót is láttak, ezt is szétlőtték. A délelőtti folyamán különböző helyekről beérkező jelentésekből a Mackensen-főparancsnokság azt a következtetést vonta le, hogy a hidat az éjjel a románok helyreállították. Lucich sorhajókapitány 13 órakor közvetítette a főparancsnokság parancsát, miszerint a hidat mindenképpen szét kell rombolni, akár gőzhajók vagy uszályok nekiúsztatásával. Mint kiderült, már e parancs kiadása előtt sikerült a hidat több helyen szétszakítani. A SZAMOS ugyanis 11 órakor több sodoraknát indított el a Taban-sziget magasságában, melyek három rést robbantottak a hídban. A SZAMOS és a LEITHA monitorok ágyútüze biztosította, hogy ne lehessen a hidat helyreállítani. Este a IV. monitorcsoportot az I. monitorcsoport váltotta le, s hogy a híd éjszaka való megjavítását megakadályozzák, a VIZA őrnaszád a BALATON gőzös által hozott két uszályt a híd-tól négy kilométer távolságra vontatta, és ott sodoraknákkal együtt elengedte. Ezt követően öt robbanást hallottak, de a sötétségben nem tudták megállapítani, milyen károkat okoztak. 23 órakor távirat érkezett, hogy Kosch tábornok csapatai elfoglalták Rjahovót.⁴⁸

Október 3-án, miközben Averescu a haditengerészzel tárgyalta, a román főhadiszállás parancsot adott a hadművelet befejezésére, és a csapatok átvezénylésére. Averescu tiltakozott ez ellen, mondván, hogy a monitorok tevékenysége csak késleltető jellegű, és a hadművelet folytatását javasolta. A főhadiszállás azonban az erdélyi hadihelyzet romlása miatt ragaszkodott a parancshoz. A Dobrudzsa hadsereg támadása sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, mindössze néhány kilométert sikerült előrenyomulni, végül október 6-án a főhadiszállás ezt is leállította. Október 4-én hajnali 1 órakor Kellner százados táviratozott Lelekre, hogy Tutrakannál román monitorokat láttak. Hajnali 4 órakor Kosch tábornok parancsnoksága jelezte, hogy koncentrált támadást indítanak a bolgár oldalon rekedt román csapatok ellen. E távirat is hírt adott a közeledő román monitorokról.⁴⁹ E hírek azonban tévesek voltak. Október 3-án valóban felvetődött az éppen 150 km-rel lentebb tartózkodó román monitorok Rjahovónál való bevetésének a lehetősége, de Nicolae Negru sorhajókapitány, a dunai hajóraj parancsnoka számos ellenvetést sorolt fel ellene, és végül nem lett belőle semmi.⁵⁰

A közeledő román monitorok hírére az a döntés született, hogy minden egységet vissza kell vonni a leleki saját aknazár mögé.⁵¹ A bolgár parton rekedt román erőket október 4-én estére felmorzszolták, a hadifogságba esést csak azon kevesek tudták elkerülni, akik csónakokon vagy úszva visszajutottak a román partra.

Lucich sorhajókapitány jelentésében a következő szavakkal foglalta össze a Dunaflottilla teljesítményét és szerepét a román átkelés megghiúsításában: „A feladatot megoldottuk október 2-án 6 órától a további csapatátkelések megakadályozásával azon a napon, az összes rendelkezésre álló ellenséges tüzérségnek a parton való lekötésével, melyek a monitorok elleni harccal voltak lefoglalva és nem a frontvonalon bevetve, a visszavonu-

⁴⁷ *Sárbu* 2002. 54. o.

⁴⁸ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

⁴⁹ Uo.

⁵⁰ *Sárbu* 2002. 56–57. o.

⁵¹ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

lási útvonal veszélyeztetésével, amely valószínűleg a fő oka volt, hogy az ellenség a tervéről lemondott, végül a híd szétrombolásával.”⁵² Az eredményes beavatkozásért a flottilla személyzetéből 55-en kaptak német kitüntetést, melyet Mackensen adott át novemberben.

Október 4-én a nap folyamán végül tisztázódott, hogy a román monitorok valójában Cernavodă környékén tartózkodnak. Időközben a flottillának újabb nehézséggel kellett szembenéznie. A románok a Cinghinarele-szigeten lévő ütegek védelmében elkezdtek elaknásítani a Belene-csatorna bejáratát. Már a visszatérő III. monitorcsoport is csak a bolgár parttól 30 méterre haladva tudott befutni a Belene-csatornába. Október 5-re virradó éjjel a románok egészen a bolgár partig kiterjesztették az aknamezőt.⁵³

Október 4-én 13:30-kor a Ruszén álló egységek azt a parancsot kapták Kosch tábornoktól, hogy a Giurgiuban lévő szénl és olajjal megrakott uszályokat vontassák a Lelek-sziget védelmébe, a többi uszályt pedig a bolgár partra. Ezt az akciót még a román tüzérség Giurgiuba való visszatérése előtt végre kellett hajtani. A vállalkozást az október 5-ére virradó éjjel hajtották végre. A TEMES II, az ENNS, a SZAMOS és a LEITHA tüzével fedezte a VIZA és COMPÓ őrnaszádokat, a BALATON felfegyverzett gőzöst, a BAJA és BÁCSKA aknaszedőket, valamint a HERMANN és FOX bolgár kézen lévő ex-német gőzösöket. Utóbbiak polgári személyzetét a vállalkozás idejére osztrák–magyar haditengerészek váltották fel, akiket több egységről, többek közt a LEITHÁ-ról verbuváltak. Kezdetben nem volt román részről ellenállás, de később egyre erősödő ágyú- és géppuskatűzben kellett végrehajtani a feladatot. Végül a Giurgiun álló mintegy harminc uszályból két tankuszályt, egy szenes és egy üres uszályt sikerült elvontatni.⁵⁴

A Belene-csatorna bejáratának elaknásításának fő célja az volt, hogy a rjahovói átkelés ellen vezényelt egységek visszatérését a fő bázisra megakadályozza. A Cinghinarele-szigeten álló román ütegek miatt a zárát nem lehetett felszedni. Október 5-én arra az álláspontra jutottak, hogy az aknamező felszámolása csak a sziget elfoglalásával valósítható meg. Ezzel von der Goltz német vezérőrnagy, a sistovi szakasz parancsnoka is egyetértett. A részleteket még aznap délután egyeztette von der Goltz parancsnokságával a II. monitorcsoport parancsnoka, aki e célból Sistovba utazott. Az akció végrehajtását október 7-ére tervezték. A végrehajtást a II. monitorcsoportra (SAVA, INN) és a COMPÓ őrnaszádra, folyamaknász-osztagokra bízták a flottilla részéről. A partraszálló erők egy osztrák–magyar utászszázadból és egy német népfelkelő századból álltak, a német Stamm őrnagy parancsnoksága alatt. Október 7-én 15 órától a monitorok a fanatelei román ütegeket lötték. Október 8-án hajnali 4:30-kor kezdték meg a Cinghinarele-sziget lövését, majd 5 órakor megindult a csapatok átkelése. A partraszállást veszteség nélkül sikerült végrehajtani, majd a délelött folyamán a szigetet elfoglalni, melynek során 130 hadifoglyot ejtettek, illetve négy tábori és két haditengerészeti löveget zsákmányoltak.⁵⁵

Réggel 7 órakor a folyamaknász-osztag megkezdte az aknazár felszedését, melyet a hegyemenetben megérkező BALATON felfegyverzett gőzös fedezett. Délre már sikerült átjárót nyitni az aknamezőben, és az I. valamint a IV. monitorcsoport, élen az őrnaszádcsoporttal hangos hurrázás közepette befutott a Belene-csatornába. A befutó hajókra

⁵² HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916. A forrás pontos megjelölése nélkül, szabadabb fordításban Wulff Olaf is idézi ezt a könyvében. *Wulff* 1934. 75. o.

⁵³ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

⁵⁴ Uo.

⁵⁵ Uo.

a fantanelei üteg tüzet nyitott, de találatot nem ért el. Az aknák eltávolítását 23 óráig folytatták, ekkorra a bolgár oldalon 21 aknát sikerült felszedni.⁵⁶ A Cinghinarele-sziget elfoglalását követően a következő hetekben ezen a frontszakaszon viszonylagos nyugalom köszöntött be, csak néhány kisebb jelentőségű akcióra került sor.

A sistovi átkelés

A dobrudzsai román offenzíva október 6-i leállítását követően két héttel a Mackensen vezetésével álló német, bolgár és török csapatok indítottak támadást október 19-én. Mackensennek sikerült október 21-én Constantát, október 23-án Medgidiet, október 25-én pedig Cernavodă-t elfoglalnia. Az orosz–román csapatok a Dăeni-Babadag vonalra vonultak vissza. A dobrudzsai csapatok új parancsnokot kaptak Vlagyimir Zaharov tábornok személyében, aki november 7-én új offenzívát indított. Az offenzíva nem érte el a célját, nem sikerült a Cernavodă–Constanța vasútvonalat visszafoglalni, az új frontvonal Piatra és a Duna között húzódott. December 13-án innen vonultak vissza a Focșani-Galați vonalra.

November elején a német 9. hadsereg parancsnoka, Erich von Falkenhayn úgy döntött, hogy nem a brassói szorosokban, ahol a legerősebb ellenállás várható, hanem délebbre, a Szurduk-szoroson tör át. A támadás november 11-én indult, és a târgu jui csatában megverve a románokat bejutottak Olténiába. A cél a román főváros, Bukarest, illetve az olajmezők elfoglalása volt. A német terveknek megfelelően november 23-án egyszerre kellett átkelni az Olton és a Dunán Sistovnál.

Az október 8-a és november 23-a között csak kisebb jelentőségű akciók zajlottak. Október 17-én Silistriánál létesítettek egy aknazárat csónakokról. Időnként ágyúpárbajok zajlottak a román ütegekkel. Időközben a románok megkezdték a Giurgiuban álló uszályok elsüllyesztését. November 9-én két uszályt sikerült elvontatni Giurgiuból, majd november 13-án újabb hét uszályt. November 15-én Mackensen meglátogatta a Belene-csatornában állomásozó flottillát. A HEBE-n reggelizett a flottilla törzsével, majd a TEMES II és az ENNS fedélzetén bejárta a csatornát, megszemlélve az összegyűjtött átkelési anyagokat. Ezt követően átadta Lucich Károlynak a II. Vilmos által adományozott I. osztályú vaskeresztet. A tisztek közül tizennégyen II. osztályú vaskeresztet kaptak, míg a legénységi állományból negyvenen porosz királyi harcos érdeméremet.⁵⁷

Az átkelés támogatására Sistovban igen erős tüzéséget vontak össze, a lövegek közt volt két darab 42 cm-es mozsár, illetve az olasz frontról áthozták a Monarchia legnagyobb ágyúját, a 35 cm M16-ot, mely eredetileg az 1914-ben megszavazott, de törölt 24 500 tonnás csatahajóhoz készült. Az ágyú lőtávolsága elérte a 31 kilométert. A Belene-csatornában az ott még augusztusban felhalmozott átkelési eszközökről lekerült az álca, és intenzív előkészítő munkák zajlottak. A folyamatosan ködös időjárás jótékonyan elfedte ezeket a munkákat és megakadályozta a román felderítő repüléseket. November 19-én von Berent ezredes, a sistovi tüzéség parancsnoka tárgyalta Lucich sorhajókapitányal, tisztázva, hogy a szárazföldi tüzéség, illetve a flottilla mely célpontokra tüzel az átkelés idején. Ugyanezen a napon Rüdiger von der Goltz tábornok látogatott a Belene-

⁵⁶ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1450 1916.

⁵⁷ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1639 1916.

csatornába, az átkelés részleteiről tárgyalni. Goltz kihasználva az alkalmat, egyben elbűcsűzött az eddig az alárendeltségében álló flottillától. Novembertől közvetlenül Kosch tábornok vette át a parancsnokságot a flottilla felett.⁵⁸

Az átkelést úgy tervezték, hogy a csapatok a dunai hajóhad és a parti útegek tüzeinek védelmében utázpontonokon és gőzhajókomponon három részben kelnek át a Dunán. A sistovi nyugati csoportot a Belene-csatornából cs. és kir utász-ladikkomponokkal, német motorcsónakkal és gőzhajókhoz kötött uszályokból álló gőzhajókomponokkal tervezték átszállítani. A sistovi keleti csoportot a Tekir Dere medréből a cs. és kir. tengerész-evezőskülönítménnyel, német motorcsónakkal és gőzhajókomponokkal kívánták a túlpartra vinni. A harmadik, német népfelkelőkből álló somoviti csoport feladata elterelésként egy színlelt átkelés megvalósítása volt, motorcsónakkal vontatott uszályokon. További két hadosztály és a vonat a sikeres átkelést követően megépitett Herbert-féle hadihídon ment volna át a tervek szerint.⁵⁹

A flottillát öt csoportra osztották. Sistov elé a vezetés biztosítására a TEMES monitort és a BARSCH meg VIZA őrnaszádokat vezényelték. A sistovi nyugati csoport támogatására az INN és a MAROS monitorokat valamint a FOGAS őrnaszádot rendelték. A sistovi keleti csoport fedezetéül az ENNS, BODROG és KÖRÖS monitorokat, valamint a COMPÓ és a WELS őrnaszádokat vezényelték. A somoviti csoport támogatására a SZAMOS és a LEITHA monitorokat és a CSUKA őrnaszádot jelölték ki. Az épülő hadihíd védelme a COMPÓ és a WELS őrnaszádok feladata volt. A Leleken lévő KÖRÖS kondenzátorproblémát jelentett november 20-án. A monitort visszarendelték a Belene-csatornába, ahol 22-én reggelre kijavították a hibát. November 21-én megbeszélésre hívták össze az összes hajó- és motorcsónak-parancsnokot. Itt mindenki megkapta a speciálisan az átkeléshez készített rejtjelkulcsokat.⁶⁰

A flottilla a november 22-ére virradó éjjel értesült Ferenc József haláláról. A reggeli órákban tartott megemlékezésen felolvasták Kosch tábornok részvényilvánítását is. A parancsnokok és a legénység felesketése az új uralkodóra 23-án és 24-én, akció közben történt meg.⁶¹

A november 22-ről 23-ra virradó újholdas éjszaka időjárásai körülményei jótékonyan elfedték az előkészületeket. Sűrű köd ült meg mindent, s időnkén megereadt a szemerkélő eső. A somoviti csoport támogatására rendelt IV. monitorcsoport és a CSUKA őrnaszád már éjjélkor elindult. A többi egység a sűrű köd miatt csak 6:30 és 6:45 között tudott elindulni. Néhány perccel 7 óra előtt érkezett Kosch tábornok parancsa, melyben az egész akciót két órával elhalasztotta. Egyes csapatokhoz ez azonban nem jutott el, így azok elindultak, de a ködben többen eltévedtek átkelés közben. A köd 9 óra tájt kezdett felszakadozni, ekkor már látszott, hogy az egész átkelés egymástól teljesen elszigetelt akciókra bomlott. A csapatok nagy szerencsájukre alig ütköztek ellenállásba, a románok Zimniceát teljesen kiürítették. Komolyabb ellenállásba csak a környező magaslatokon ütköztek az előrenyomuló csapatok.⁶²

⁵⁸ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1746 1916. Wulff Olaf ezzel szemben azt írja, hogy ekkor rendelték von der Goltz alá a Duna-flottillát. *Wulff* 1934. 81. o.

⁵⁹ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1746 1916.

⁶⁰ Uo.

⁶¹ Uo.

⁶² Uo.

Az ENNS Zimniceához hajózott, ahol a vámházakat lőtte, illetve megtisztította a Bujorescu-sziget partját. A monitor később egy járőrt tett partra, mely a városig hatolt. Lucich sorhajókapitány, miután úgy ítélte, hogy az akció rendben zajlik, Sistov előtt maga is hajóra szállt, és a továbbiakban a TEMES II fedélzetén tartózkodott. Az INN 11 óra után a felszakadozó ködben láthatóvá váló román útegekre tüzelt. A VIZA őrnaszád eközben kábeleket fektetett le, melyek az összeköttetést biztosították a sistovi tüzérségi központ és a Duna túlsópartján létesített megfigyelőállások között.⁶³

A Tekir Dere torkolatánál 10 óraker kezdtek meg az átkelést. Az átkelő csapatok komolyabb ellenállásba csak ezen a helyen ütköztek, de a BODROG és a KÖRÖS monitor ágyú- és géppuskatűzzel megfutamította a román gyalogságot. A KULPA kórházhajót 15 óraker Zimniceába rendelték, hogy felvegye a sebesülteket. Ezzel egy időben Lucich visszatért a TEMES II-vel a Belene-csatornába. A délután és az este folyamán további késedelmet okozott, hogy a köd ismét leszállt, s négy gőzhajókomp⁶⁴ zátonyra futott a Belene-csatornában. Ezek sürgős leszábadítására Kosch tábornok parancsnoksága 22 óraker adott parancsot. Másnap hajnali 3-ra sikerült a négy gőzhajókompot leszábadítani a zátonyról a SÁMSON felfegyverzett gőzös segítségével. Sistov előtt a Herbert-féle hadihíd november 24-én készült el, tizenhat órai munkával.⁶⁵ A román part biztosításával és a hadihíd felállításával a sistovi átkelés legfontosabb szakasza sikeresen befejeződött.

Az átkelést követően a Mackensen főparancsnoksága alatt álló csapatok gyors ütemben nyomultak előre. November 27-ére tervezték Giurgiu megtámadását, a Ruszében állomásozó bolgár csapatok által. Ebből a célból 26-án a városba vezényelték a III. monitorcsoportot (BODROG, KÖRÖS), valamint néhány gőzhajókompot. Az átkelő bolgár csapatok Giurgiuban a jelentés szerint rögtön „féketlen fosztogatásba” kezdtek, és az addig megkímélt város „füstölő romhalmazzá” vált.⁶⁶ A további napokban a Flămânda felé előrenyomuló csapatokat támogatták a flottilla egységei, majd Oltenița december 8-i elfoglalásával lényegében véget ért az aktív szerepe a Románia elleni háborúban, a továbbiakban a fő feladatot az aknamentesítés jelentette. Időközben december 6-án Mackensen elfoglalta Bukarestet, 1917 elejére pedig Románia területének fele az értékes olajmezőkkel megszállás és német katonai igazgatás alá került.

A románok, hadba lépésük után – sőt, bizonyos helyeken már azt megelőzőleg – aknázarak telepítésével és folyamatorlaszok létesítésével zárták le a Dunát. A legjelentősebb ezek közül a Tutrakan-Oltenița felett létesített kalimoki aknázár volt, mellyel Románia még jóval a hadba lépése előtt lezárta a Dunát. E zár három sor villamos érintő aknából, illetve egy kombinált gerenda-acélsodrony torlaszból állt, s a felszedés ellen páncélkúpokban elhelyezett lövegek védték. A Duna aknáktól és torlaszoktól való megtisztítása november közepén kezdődött meg. Orsova november 13-i visszafoglalása után a következő napokban megindult e szakaszon az aknamentesítés. A románok további visszavonulása után sikerült felszedni a Vaskapuban létesített zárat, majd a flottilla felfegyver-

⁶³ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1746 1916.

⁶⁴ A gőzhajókompok négy egymás mellé kötözött uszályból álltak, melyekre deszkaplatót ácsoltak. Az így összekötött uszályokat egy melléjük kötött gőzhajó mozgatta.

⁶⁵ HL I. VH 4501 d. Donauflottillenkommando Res. Nr. 1746 1916.

⁶⁶ Uo. A jelentésben Lucich arra panaszkodik, hogy a bolgár haditengerészet dunai hajói az azt megelőző három hónapban, amikor a harcokban kellett volna részt venni, nem voltak sehol, amint a zsákmányt kellett elvontatni, azonnal teljes számban megjelentek.

zett gőzösei november 26-án elérték Turnu-Severint. November 28-ra a Simian-szigeti folyamzárban aknák felszedésével, illetve robbantásokkal hajózási utat vágtak, ezzel, bár az összes aknát még nem szedték fel, Ruzsáig ismét megnyílt a Duna.

A Ruzsától lefelé fekvő folyamszakasz aknamentesítésére a Georg Ritter von Zwierkowski nyugállományú korvettkapitány vezette folyamaknász osztag kapott parancsot a Mackensen-főparancsnokságtól 1916. december 11-én. A kalimoki zár felszedéséhez december 13-án fogtak hozzá, s december 18-ra sikerült egy 400 méter széles hajózási utat létesíteni. December 30-ára értek el Giurgeni-szigetig, a Mackensen-főparancsnokság által hídverésre kijelölt helyig. A Zwierkowski parancsnoksága alatt álló folyamaknász osztag a kedvezőtlen időjárás ellenére a Duna 257 kilométeres szakaszát tette szabaddá, eltávolítva 113 aknát.⁶⁷ Ez nem jelentette azt, hogy az összes aknát eltávolították volna, csak a hajózási biztonságát leginkább fenyegetőket. A Duna Sulináig terjedő szakaszán 1917 folyamán még több mint 200 aknát emeltek ki.

BIBLIOGRÁFIA

- Döbrentei* 1934. *Döbrentei Gábor*: A dunai kereskedelmi hajóraj a világháborúban. In: *Wulff Olaf*: Az osztrák–magyar dunai flottilla a világháborúban. Budapest, 1934.
- Letschev* 2002. *Weliko Letschev*: Österreich-Ungarische Donauhandelsschiffahrt 1915–1916. *Bulgarian Historical Review*, 30. (2002) 1–2. sz. 55–79. o.
- Letschev* 2005. *Weliko Letschev*: Österreich-Ungarische Donauhandelsschiffahrt 1917. *Bulgarian Historical Review*, 33. (2005) 1–2. sz. 41–66. o.
- Negrescu* 1920. *Nicolae Negrescu*: Rolul marinei în războiul pentru întregirea neamului. București, 1920.
- Prasky* 2004. *Friedrich Prasky*: Donaumonitoren Österreich-Ungarns. Wien, 2004.
- Sârbu* 2002. *Marian Sârbu*: Marina Română în primul război mondial 1914–1918. Constanța, 2002.
- Siba* 1931. *Siba János*: Folyami hajók a világháborúban. Budapest, 1931.
- Wulff* 1934. *Wulff Olaf*: Az osztrák–magyar dunai flottilla a világháborúban. Budapest, 1934.

⁶⁷ Zwierkowski jelentése. Közli *Wulff* 1934. 88–91. o.

Mihály Krámlí

THE OPERATIONS OF THE IMPERIAL AND ROYAL DANUBE FLOTILLA IN THE WAR
AGAINST ROMANIA (AUGUST–DECEMBER 1916)

Abstract

With the occupation of Serbia at the end of 1915 the fluvial route on the Lower Danube opened up for the Central Powers and corn import could be started from the then-still-neutral Romania. Upon the successes of the Entente Powers in the summer Romania engaged in intensive negotiations and entered the war on the Entente side on 27 August 1916 by declaring war on the Austro–Hungarian Monarchy. Romania’s entering the war did not surprise the Central Powers, and the German General August von Mackensen was chosen commander of the troops redeployed to the northern border of Bulgaria.

The greatest part of the Austro–Hungarian Danube Flotilla was stationed at Ruse in Bulgaria in spring 1916 in order to secure the vital corn transports despite Romania’s hesitating behaviour. Simultaneously with the war declaration, the Romanian navy hit the Austro–Hungarian warships anchored at Ruse in a surprise torpedo attack on 27 August, but they were able to sink only one barge. The Danube Flotilla, following the preliminary plans, retreated to the secure Belene Channel and conducted attacks on Giurgiu in Romania the next days.

The unit of the flotilla conducted a raid on Corabia on 29 September. On 1 October the troops of Romanian General Alexandru Averescu stated to cross the Danube at Rjahovo in order to attack the Bulgarian–German forces fighting in Dobrudja from the rear. The flotilla played an important role in stopping the river crossing, and destroyed the Romanian pontoon bridge with mines and barges. The Romanian attack collapsed by 4 October. The units of the flotilla secured the crossing of Mackensen’s troops heading to attack Bucharest at Sistov on 23 November. After this event the main task of the flotilla was to clear the Danube from mines so that shipping could be restarted.

Mihály Krámlí

DIE KRIEGSOPERATIONEN DER K. U. K. DONAU-FLOTTILLE IM KRIEG GEGEN
RUMÄNIEN (AUGUST–DEZEMBER 1916)

Resümee

Ende 1915 eröffnete sich mit der Eroberung Serbiens für die Mittelmächte die Wasserstraße der Unteren Donau, und es konnte aus dem zu diesem Zeitpunkt noch neutralen Rumänien die Einfuhr des dort gekauften Getreides erfolgen. Infolge der Entente-Erfolge des Sommers trat Rumänien nach intensiven Verhandlungen am 27. August 1916 auf der Seite der Entente in den Krieg ein und erklärte der Monarchie Österreich-Ungarn den Krieg. Der Kriegseintritt Rumäniens kam für die Mittelmächte nicht überraschend. Befehlshaber der an die Nordgrenze Bulgariens verlegten Truppen wurde der deutsche General August von Mackensen.

Im Frühjahr 1916 war der größte Teil der österreichisch-ungarischen Donau-Flottille in der bulgarischen Stadt Russe stationiert, um angesichts des ambivalenten Verhaltens Rumäniens die überlebenswichtigen Getreidelieferungen sicherzustellen. Die rumänische Kriegsmarine startete zeitgleich mit der Kriegserklärung am 27. August einen Überraschungs-Torpedoangriff gegen die vor der Stadt Russe weilenden österreichisch-ungarischen Kriegsschiffe, konnte jedoch lediglich einen Schleppkahn versenken. Die Donau-Flottille zog sich den vorherigen Plänen entsprechend in den geschützten Belene-Kanal zurück. In den darauffolgenden Tagen führten sie Angriffe gegen Giurgiu in Rumänien aus.

Die Einheiten der Flottille führten am 29. September einen Überraschungsangriff auf Corabia aus. Am 1. Oktober begannen die Truppen des rumänischen Generals Alexandru Averescu bei Rachowo die Überquerung der Donau, um den bei Dobrudscha kämpfenden bulgarisch-deutschen Truppen in den Rücken fallen zu können. Bei der Vereitelung der Überquerung spielte die Flottille eine wichtige Rolle, die die rumänische Pontonbrücke schließlich mit Treibminen und Schleppkähnen vernichtete. Der rumänische Angriff brach bis zum 4. Oktober ein. Die Einheiten der Flottille stellten die Überquerung der Truppen Mackensens, die gegen Bukarest zogen, am 23. November bei Swischtow sicher. Im Anschluss daran war die Hauptaufgabe der Flottille die Entminung der Donau, damit die Schifffahrt wieder möglich wird.

Mihály Krámlí

LES OPÉRATIONS DE LA FLOTTILLE DANUBIENNE IMPÉRIALE ET ROYALE
DANS LA GUERRE CONTRE LA ROUMANIE (AOÛT-DÉCEMBRE 1916)

Résumé

À la fin de 1915, l'occupation de la Serbie a ouvert les voies navigables du Bas-Danube devant les empires centraux. L'importation du blé acheté en Roumanie, qui fut encore un pays neutre, a pu alors commencer. Suite aux victoires d'été de l'Entente, la Roumanie a mené des négociations intenses avant d'entrer en guerre aux côtés de l'Entente et de déclarer la guerre à la Monarchie austro-hongroise le 27 août 1916. Les empires centraux n'ont pas été pris de court par l'entrée en guerre de la Roumanie. Les troupes redéployées à la frontière nord de la Bulgarie furent placées sous le commandement du général allemand August von Mackensen.

Au printemps 1916, une grande partie de la flottille danubienne austro-hongroise a stationné à Roussé en Bulgarie afin d'assurer les transports de blé indispensables mis en péril par les hésitations de la Roumanie. Au moment de la déclaration de guerre, le 27 août, la marine militaire roumaine a lancé une attaque surprise de torpilleurs contre les navires de guerre austro-hongrois amarrés en amont de Roussé, mais seul un chaland a pu être coulé. Dans les jours suivants, des attaques ont été menées contre la ville roumaine de Giurgiu.

Le 29 septembre, les unités de la flottille ont mené une action surprise contre Corabia. Le 1er octobre, les troupes du général roumain Alexandru Averescu ont commencé à traverser le Danube à Oryahovo afin d'attaquer par derrière les forces germano-bulgares qui combattaient en Dobrogée. La flottille a beaucoup contribué à l'échec de la traversée

en détruisant le ponton roumain à l'aide de chalands et de mines marines. L'attaque roumaine s'est effondrée pour le 4 octobre. Le 23 novembre à Sistov, les unités de la flottille ont assuré le passage des troupes de Mackensen en route contre Bucarest. Ensuite, la mission principale de la flottille était de déminer le Danube en vue de son réouverture à la navigation.

Михай Крамли

ВОЕННЫЕ ДЕЙСТВИЯ ИМПЕРАТОРСКОЙ И КОРОЛЕВСКОЙ ДУНАЙСКОЙ
ФЛОТИЛИИ В ВОЙНЕ ПРОТИВ РУМЫНИИ С АВГУСТА ПО ДЕКАБРЬ 1916-ОГО ГОДА

Резюме

В конце 1915 года, после оккупации Сербии для центральных держав открылся ниже-дунайский водный путь, и мог начаться импорт зерна, закупленного из в то время ещё нейтральной Румынии. В результате летних антантских успехов Румыния после интенсивных переговоров 27 августа 1916 года вступила в войну на стороне антанты и объявила войну Австро-Венгерской Монархии. Центральные державы не застигла врасплох румынское вступление в войну, командиром перераспределенных войск на северную границу Болгарии стал немецкий генерал Август фон Макензен.

Весной 1916 года основная часть австро-венгерской Дунайской флотилии базировались в Болгарском Русе, для того чтобы обеспечить жизненноважные поставки зерна при изменчивом поведении Румынии. Одновременно с объявлением войны румынский военно-морской флот 27-ого августа нанёс внезапную торпедную атаку против стоящих на причале перед Русе австро-венгерских военных кораблей, но им удалось затопить только одну баржу. Дунайская флотилия в соответствии с предварительными планами отступила в защищенный канал Белене. В последующие дни они провели атаки против румынского Гюргево.

Части флотилии 29-ого сентября провели внезапное нападение против Корабии. 1 октября команды румынского генерала Александр Авереску начали переправляться через Дунай у Ряхово для удара в спину воюющих болгаро-германских войск в Добрудже. В подрыве переправы важную роль играла флотилия, которая в конечном счете, разрушила румынский понтонный мост дрейфующими минами и баржами. Румынская атака провалилась к 4-ому октябрю. Команды флотилии обеспечивали переправу у Свищова 23-его ноября частям войск Макензена атакующим Бухарест. После этого основная задача флотилии заключалась в разминировании Дуная в интересах возобновления судоходства.